

Chrámů třetí říše

NORIMBERSKÉ STAVBY Z ÉRY NACISMU

Na okraji Norimberku si Adolf Hitler přál vidět tisícileté stavby pro svou tisíciletou říši.

Stranické sjezdy NSDAP potřebovaly kulisu, která by šířila respekt a fascinaci nacistickou ideologií. Co z nich zbylo po více než půl století?

FOTO: TOMÁŠ LINDNER

Kongresová hala se inspirovala římským Koloseem.

Pouhý rok po získání moci dal Hitler dvornímu architektovi Albertu Speerovi za úkol postavit areál pro každoroční týdenní oslavu národního socialismu. Chrámů nacismu však kvůli finančním a pracovním nárokům druhé světové války zůstaly nedostavěny. Začátkem třetího tisíciletí pak byla část zpřístupněna veřejnosti jako připomínka neblahé minulosti.

Nejněmečtější město

Norimberk se stal místem nacistických sjezdů již před Hitlerovým nástupem k moci. Koncem dvacátých let k tomu nacisty dovedly praktické důvody – v No-

rimberku měla strana silnou základnu a především tam funkci policejního ředitele zastával její příznivec. Po zlomovém roce 1933 už při volbě města rozhodovala jen symbolika. Hitler se rád předváděl jako obnovitel tradic středověké německé císařské říše, jejíž sněmy se odehrávaly na norimberském hradě. „Z města říšských sněmů k městu stranických sjezdů!“ tak zněl nacistický slogan a starosta Liebel s hrdostí prohlašoval, že „Norimberk je nejněmečtější ze všech německých měst“.

Nacistický areál vyrostl na ploše jedenácti kilometrů čtverečních na okraji města. Symbo-

lizoval věčnost a monumentalitu třetí říše. Návštěvník stranických sjezdů měl pocítit svou příslušnost k vyššímu celku, tvář v tvář ke gigantickým stavbám si měl připadat bezvýznamný.

Na sjezdy NSDAP přijíždělo kolem miliónu návštěvníků. Pro státní zaměstnance, dělníky, vojáky a mládež týden v Norimberku představoval vysvobození z každodenní rutiny. Pivo teklo proudem, hrála hudba, chodilo se na vojenské přehlídky, oslavoval se folklór a německý mesiáš Adolf Hitler. V povědomí nejvíce zůstal sjezd z roku 1935, kdy nacisté schválili norimberské rasové zákony.

Jako Olympie, jako Koloseum

Klenotem mezi Speerovými plány byl Německý stadión, chrám pro 400 tisíc diváků, kteří v něm měli fandit při chystané německé alternativě k olympijským hrám. Práce však skončily u vybagrování části základů, do kterých se po válce nahnula voda a vytvořila jezírko. Namísto gigantického stadiónu po vzoru antické Olympie na zbylých základech vyrostly stromy.

Největším pozůstatkem nacistické architektury v Norimberku a v celém Německu je Kongresová hala, při jejíž stavbě se Speer inspiroval římským Koloseem.